

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

_____ Т. Ф. Бірюкова _____

“ _____ ” _____ 2020 р.

ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ бакалаврів _____

спеціальності _____ 231 – «Соціальна робота» _____

освітньо-професійна програма _____ «Соціальна робота» _____

Укладач: Масюк О.П., к.філос.н., доцент, доцент кафедри соціальної філософії та управління

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної філософії та
управління

Протокол № 7 від “24” грудня 2020 р.

Завідувач кафедри _____
_____ Т.І. Бугченко _____

Ухвалено
науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 6 від “27” грудня 2020 р.

Голова науково-методичної ради
факультету _____
_____ О.С. Маліновська _____

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань <u>23- Соціальна робота</u>	Вибіркова	
		Цикл дисциплін вільного вибору студентів	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність <u>231 – Соціальна робота</u>	Рік підготовки:	
	Освітня програма <u>«Соціальна робота»</u>	4-й	-
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 3 год.	Рівень вищої освіти: бакалаврський	14 год.	год.
		Семінарські	
		14 год.	год.
		Самостійна робота	
		62 год.	год.
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Теорія соціального підприємництва**» є формування комплексного та цілісного уявлення про організацію ефективної системи соціального обслуговування на ринкових засадах та за рахунок соціально активних громадян.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія соціального підприємництва» є:

- ✓ сприяти оволодінню студентами факультету соціології та управління сучасними підходами до формування системи соціального обслуговування на ринкових засадах;
- ✓ сформувати цілісне уявлення про кращі практики розвитку соціального підприємництва для вирішення соціальних проблем;
- ✓ виховати кваліфікованих фахівців з соціальної роботи, які б володіли знаннями та навичками щодо участі у ринку соціальних послуг.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- ✓ основні засади формування соціального підприємництва як виду соціальної роботи;
- ✓ підходи до розуміння місця соціального підприємництва в країні;
- ✓ історичні віхи розвитку соціального підприємництва;
- ✓ підходи до класифікації соціального підприємництва;
- ✓ сучасний стан та специфіку партнерства між державними і неприбутковими організаціями;
- ✓ значення інновацій у соціальному підприємстві.

вміти:

- ✓ формувати цілісну і послідовну громадську думку щодо підвищення активності суб'єктів соціальної сфери для надання допомоги нужденним;
- ✓ орієнтуватись у системі реєстрації та здійснення соціального підприємництва в Україні;
- ✓ ефективно використовувати правові норми у сфері регуляції відносин у державних і комерційних установах;
- ✓ організовувати, координувати та регулювати взаємодію соціальних підприємців з громадою;
- ✓ своєчасно діагностувати кризи в суспільно-трудових відносинах та їх вирішувати;
- ✓ використовувати отримані знання для створення суб'єктів соціального підприємництва у сучасному українському суспільстві.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

- здатність застосовувати знання у відстоюванні власної громадянської позиції та покращення соціальної сфери у ринковому суспільстві;
- навички використання управління некомерційною організацією на ринкових засадах;
- оцінка стану розвитку ринку соціальних послуг в сучасних суспільно-державних відносинах.

Міждисциплінарні зв'язки

Курс «Теорія соціального підприємництва» є невід'ємним елементом навчального процесу для якісної підготовки фахівця з соціальної роботи на факультеті соціології та управління ЗНУ. Цей курс має спільну тематичну спрямованість з такими предметами, як «Соціальна політика в Україні», «Соціальна відповідальність бізнесу» в межах висвітлення основних форм та методів розвитку соціальної сфери на засадах партнерства.

В контексті аналізу напрямків організації роботи некомерційної організації цей курс пов'язаний з такими дисциплінами як «Соціальне партнерство» та «Управління якістю соціальних послуг».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні аспекти вивчення соціального підприємництва

Тема 1. Основні засади соціального підприємництва

Підходи до визначення поняття «соціальне підприємство»: широкий, комбінований, інноваційний та проблемно-орієнтований. Три сектори національної економіки. Характерні риси соціального підприємства. Порівняльна характеристика соціального підприємства з іншими організаціями. Історичні віхи розвитку соціального підприємства. Підходи до класифікації соціальних підприємств. Класифікація соціальних підприємств за ступенем фінансової спроможності. Значення інновації у соціальному підприємстві. Збільшення громадських організацій і їх «всесвітня мобілізація».

Тема 2. Соціальне підприємство в сучасному світі

Феномен соціального підприємства. П'ять ознак соціального підприємства. Характерні особливості соціального підприємства. Правове регулювання соціального підприємства в Європейському Союзі. Форми соціального підприємства у Європі. Соціальні кооперативи колективної власності. Статус та правовий режим діяльності соціальних підприємств у Канаді. Приклади іноземних соціальних підприємств.

Тема 3. Екосистема соціального підприємства в Україні

Сектор соціального підприємства в структурі соціальної економіки України. Чинна нормативно-правова база та соціальне підприємство. Інституціональна структура соціального підприємства. Ключові зацікавлені сторони. Фінансові можливості для розвитку соціального

підприємництва. Нефінансова інфраструктура підтримки соціального підприємництва.

Розділ 2. Прикладні аспекти вивчення соціального підприємництва

Тема 4. Соціальне підприємництво на базі неприбуткової організації.

Здійснення благодійною організацією соціального підприємництва. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації в Україні». Статут благодійної організації. Інвестори господарської діяльності благодійного фонду. Благодійний фонд. Благодійне товариство. Здійснення громадською організацією соціального підприємництва. Громадська організація. Громадська спілка. Здійснення іншими неприбутковими організаціями соціального підприємництва.

Тема 5. Соціальне підприємництво на базі суб'єктів приватного права

Організація соціального підприємництва шляхом утворення юридичної особи. Юридична особа на загальній системі оподаткування. Благодійна допомога неприбутковим організаціям. Благодійна допомога АТО. Юридична особа на спрощеній системі оподаткування. Підприємства та організації, засновані громадськими організаціями людей з інвалідністю. Пільги з податку на прибуток. Пільги з ПДВ та інші податки. Організація соціального підприємництва через діяльність фізичних осіб.

Тема 6. Світ без бідності

Розширення ринку. Ідея соціального бізнесу. Фонд охорони здоров'я Грамін. Фінансування Грамін-Данон. Нові критерії оцінки ділового успіху. Соціальна відповідальність. Питання оподаткування та регулювання. Соціальний бізнес та всесвітнє перетворення. Соціальний фондовий ринок. Інформаційні технології, глобалізація та світ, що перетворюється.

Тема 7. Соціальний бізнес

Перехід на повну самостійність. Прибутки соціального бізнесу залишаються в ділі. Розширення бізнес-ландшафту. Залучення інвесторів. Два види соціального бізнесу. Різниця між соціальним бізнесом та соціальним підприємництвом. Поєднання бізнесу, що максимізує прибуток та соціального бізнесу. Спроби об'єднати соціальні цілі та традиційний бізнес. Звідки з'явився соціальний бізнес. Люди як основа для соціального бізнесу.

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні засади соціального підприємництва	2
2	Соціальне підприємництво в сучасному світі	2
3	Екосистема соціального підприємництва в Україні	2
4	Соціальне підприємництво на базі неприбуткової організації.	2
5	Соціальне підприємництво на базі суб'єктів приватного права	2
6	Світ без бідності	2
7	Соціальний бізнес	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні засади соціального підприємництва	2
2	Соціальне підприємництво в сучасному світі	2
3	Екосистема соціального підприємництва в Україні	2
4	Соціальне підприємництво на базі неприбуткової організації.	2
5	Соціальне підприємництво на базі суб'єктів приватного права	2
6	Світ без бідності	2
7	Соціальний бізнес	2
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні засади соціального підприємництва	8
2	Соціальне підприємництво в сучасному світі	9
3	Екосистема соціального підприємництва в Україні	9
4	Соціальне підприємництво на базі неприбуткової організації.	9
5	Соціальне підприємництво на базі суб'єктів приватного права	9
6	Світ без бідності	9
7	Соціальний бізнес	9
Разом		62

Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до організації проактивної діяльності студентів у соціальній сфері для розгортання активності на ринку соціальних послуг.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті:

3 бала – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, вміння орієнтуватись в організації соціального підприємництва;

2-1 бал – поверховий виклад матеріалу; оперування теоретичними джерелами в галузі організації підприємницької активності в цілому;

0,5 бала – змістовне доповнення.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення атестаційного періоду у вигляді контрольної роботи.

Оцінювання:

12 – 10 балів – повна змістовна відповідь на всі завдання, якісне оперування термінами та теоретичними джерелами, аргументованість відповіді, переконливе демонстрування обізнаності в сфері соціального підприємництва;

9 – 5 бала – авторська позиція заявлена, але повністю не розкрита, викладення матеріалу засноване на знанні основних джерел з соціального підприємництва, але без логічного та послідовного викладення;

4 - 1 бал – поверховий виклад матеріалу.

Підсумковий контроль:

Підсумковий контроль проводиться по закінченню вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі. Підсумковий контроль проходить у формі заліку, під час якого студент може отримати 40 балів. З них 20 балів – за результатами тестування, 20 балів відводиться на залік в усному вигляді. У цілому, студент може отримати 100 балів.

Приклади практичних завдань: а) намалюйте інтелект-карту актуальних сфер соціального підприємництва в Україні; б) опишіть етапи реєстрації некомерційної організації в нашій країні.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсум. контр. залік	Сума
Атестація з розділу 1			Атестація з розділу 2				
Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів	Форми роботи	К-ть заход.	К-ть балів		
1. Відповідь на семінарському занятті	6	18	1. Відповідь на семінарському занятті	6	18		36
2. Виконання контрольної роботи	1	12	2. Виконання контрольної роботи	1	12		24
Разом		30	Разом		30		60
		30			30	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		<i>Екзамен</i>	<i>Залік</i>
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Вступ до соціальної роботи : Навч. посібник / За ред.: Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005. 304 с.
2. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 92 с.
3. Соціальна робота в Україні : Навч. посіб. для студ. вузів / За заг. ред.: І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
4. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посіб. рек. МОНУ / за заг. ред.: А.Й.Капської. Київ, 2000. 372 с.
5. Юнус М. Создавая мир без бедности: Социальный бизнес и будущее капитализма. Москва : ЦИПСИР, 2010. 307 с.

Додаткова література:

1. Антикризисное управление персоналом организации : учеб. пособие/ А. Н. Митин, А. Э. Федорова, Ю. А. Токарева, А. В. Овчинников. Санкт-Петербург: Питер, 2005. 272 с.
2. Балабанова Л. В. Стратегічне управління персоналом підприємства : навч. посіб. реком. МОНУ. Київ : Знання, 2011. 236 с.
3. Бистрова Ю. О. Забезпечення наступності в процесі професійно-трудової соціалізації осіб з вадами інтелектуального розвитку : монографія. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 332 с.
4. Дворецька Г. В. Соціологія праці : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 244 с.
5. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи. Київ : Слово, 2015. 408 с.
6. Лукашевич, М. П. Менеджмент соціальної роботи. Теорія і практика : навч. посіб. рек. МОНУ. Київ : Каравела, 2007. 296 с.
7. Маслов Е. В. Управление персоналом предприятия : Учебное пособие. Киев : ИНФРА-М, 2001. 312 с.
8. Огаренко В. М. Соціологія праці : Навчальний посібник. Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2001. 306 с.
9. Соціальна робота в Україні: теорія та практика : посібник для підвищення кваліфікації практичних психологів центрів соціальних служб для молоді, для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. Ч. 5 : Практична психологія у соціальній роботі / А. Я. Ходорчук, І. П. Андрійчук, С. Н. Вадзюк [та ін.] ; авт. кол. : А.Я. Ходорчук (кер.) та ін. ; за ред.: А.Я. Ходорчук. Київ : ДЦССМ, 2003. 264 с.

Інформаційні ресурси:

1. Бойко Г. В. Соціальна робота : методичні вказівки до написання та оформлення курсових робіт і кваліфікаційних робіт бакалавра, спеціаліста, магістра для студентів факультету соціології та управління. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 61 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2013/11/0030828.doc>. (дата звернення 04.09.2019).
2. Вступ до соціальної роботи : навчальний посібник / за заг. ред. Т.І. Бутченка, А.О. Ярошенко. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2014. 120 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2014/04/0032178.doc>. (дата звернення 04.09.2019).
3. Добровинский А. П. Управление персоналом в организации : учеб. пос. / Алексей Петрович Добровинский. Томск : Изд-во Томского политехнического университета, 2011.

416 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi19/0012670.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

4. Заяц О. В. Опыт организационно-административной работы в системе социальных служб, учреждений и организаций. Владивосток: Издательство Дальневосточного университета, 2004. 105 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Masuk/0003395.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

5. Збрицька Т. П. Управління розвитком персоналу : навч. посіб. Одеса : Атлант, 2013. 427 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi46/0037439.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

6. Кибанов, А. Я. Управление персоналом организации: отбор и оценка при найме, аттестация : учеб. пос. для вузов 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Изд-во "Экзамен", 2005. 416 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi19/0012658.djvu>. (дата звернення 04.09.2019).

7. Кузнецова Л. П. Основные технологии социальной работы : учебное пособие/ Лариса Павловна Кузнецова. Владивосток : Изд-во ДВГТУ, 2002. 92 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Masuk/0003397.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

8. Кельдер Т. Л. Економічні засади соціальної роботи : курс лекцій для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка». Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 78 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2011/12/0012624.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

9. Лукашевич М. П. Соціологія праці : підруч. для студ. вищ. навч. закл. затвердж. МОНУ. Київ : Либідь, 2004. 440 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031600.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

10. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посібник. 2-е вид., доп. і випр. Київ : МАУП, 2003. 168 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031611.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

11. Лукашевич Н. П. Социология труда : учеб. пос. Київ : МАУП, 2001. 320 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Sorokina/0000461.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

12. Масюк О.П. Менеджмент соціальної роботи : курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Соціальна робота». Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 96 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/metodychky/2017/03/0040019.doc>. (дата звернення 04.09.2019).

13. Новікова М. М. Технологія управління персоналом: теоретичні та методичні аспекти : монографія; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків : ХНАМГ, 2012. 215 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi51/0039380.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

14. Ромашов О. В. Социология труда : учеб. пособие Москва : Гардарики, 2001. 320 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Mofa/0031602.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

15. Яремчук О. В. Психологія соціальної роботи: теорія і практика : метод. посіб. Одеса : ОНУ, 2015. 168 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi47/0038049.pdf>. (дата звернення 04.09.2019).

Погоджено _____
 навчальний відділ
 « _____ »

